

La llibertat d'horaris comercials ha posat en guàrdia als comerciants catalans

Les hores comptades

La sentència del Tribunal Constitucional que donava suport a la tesi del govern espanyol a favor de la llibertat total d'horaris comercials ha posat en guàrdia el sector del petit comerciant, que es veu atacat, a més de per la recessió, per la competència dels grans hipermercats.

Només li faltava al petit i al mitjà comerç valencià –i indirectament al del Principat– que el Tribunal Constitucional (TC) es pronunciara el passat 8 de juliol per la llibertat d'horaris comercials. La nova situació, després d'aquesta sentència inapel·lable, donarà un net avantatge a les grans superfícies i als centres comercials a l'hora de repartir-se la quota del mercat en aquest sector, en hores baixes ja abans de l'actual recessió.

Les reaccions a tots els nivells (polític, empresarial i sindical) no han tardat a produir-se al llarg de la darrera setmana. Així, s'han anunciat diverses mobilitzacions contra l'anomenat "decret Boyer", que, des de l'any 1985, estipula la llibertat horària en els comerços de l'estat espanyol "per tal d'activar el mercat". L'executiu valencià, per la seua banda –de la mateixa manera que van fer altres governs autonòmics, com el català i el gal·lec–, va redactar el 1987 una llei complementària per a adaptar l'activitat comercial a les circumstàncies específiques del País Valencià. La normativa autonòmica obliga al tancament de tots els comerços els diumenges i dies festius i no permet l'obertura dels establiments comercials més enllà de les 60 hores setmanals.

Els supermercats i els grans centres comercials es van sentir atacats per aquestes limitacions i iniciaren una dura ofensiva que ara sembla haver acabat amb la seua victòria. "La llei que proposa el govern central és senzillament una llei de la selva que provocarà un llibertinatge en els comerços quan el que fa falta és una reglamentació per a unificar els horaris comercials". Aquests comentaris crítics van eixir de la reunió de la Taula de Comerç valenciana, reunida ur-

gentment només conèixer l'esmentada decisió del TC. La plataforma sectorial, formada pels comerciants i els sindicats del sector, es va declarar contrària a l'actual decret que regula l'activitat comercial, i en va demanar la seua derogació immediata. En la mateixa línia s'han situat els partits polítics nacionalistes, tant al País Valencià amb una proposta en aquest sentit d'Unitat del Poble Valencià (UPV) al Parlament autonòmic, com al Principat, on Convergència i Unió ha presentat una proposició de llei, aquesta vegada al Congrés dels Diputats de Madrid. Igualment, la totalitat dels partits d'esquerra i els sindicats al País Valencià s'han pronunciat tots sense excepció contra la llibertat d'horaris que defensa el Govern Central. El president de la Confederació Valenciana de Comerç (Covaco), Vicent Montaner, ha estat contundent a l'hora de qualificar la decisió del

TC. "La sentència ha estat una maçada per al petit i mitjà comerciant, que és un agent econòmic imprescindible per al bon desenvolupament de la nostra societat".

Igual que ocorre en els països del nostre entorn econòmic, i molt especialment al sud europeu, el pes del petit i mitjà comerç tradicional en l'economia i en el mercat del treball és molt important. A més d'això, la petita dimensió del comerç minorista i les escasses barreres de formació i capital per crear-ne un fan que aquest sector siga especialment sensible als cicles econòmics. En etapes de depressió, com la que ens afecta ara, les dificultats per recuperar la inversió inicial per compra o traspàs del local han posat en una situació perillosa un gran nombre de propietaris. La majoria d'ells senzillament desapareixeran o bé es mantindran, però en condicions molt precàries.

Normalment, als factors exclusivament econòmics de la crisi s'afegeixen els nous hàbits dels consumidors i la forta competència de les grans superfícies comercials. Aquestes darreres solen oferir un horari molt elàstic d'obertura i una oferta major de productes amb preus més baixos. Dos avantatges que el públic valora cada dia més.

L'Associació Espanyola de Codificació Comercial (AECOC) ha realitzat fa poc un estudi que analitza els comportaments del consumidor en els diferents punts de venda. L'informe ha insistit en l'actitud predominant d'estalviar sempre a l'hora de comprar per part del públic. D'entrada, indica que les despeses setmanals per família varien entre 5.000 i 15.000 pessetes, sempre tenint en compte les variants de sexe, edat, nivell d'estudis i altres. L'imperatiu d'estalviar i la relativa baixa quantitat de diners destinada a les compres

Les legislacions restrictives dels horaris són invalidades pel Tribunal Constitucional.

RAFA GIL

Un nou projecte de llei per a equilibrar el comerç interior de l'estat

La sentència de l'Alt Tribunal del passat dilluns 12 de juliol ha provocat un temor justificat al Principat. Després de conèixer la sentència, la Confederació del Comerç de Catalunya (CCC), l'Agrupament de Botiguers i Comerciants (ABC) i la Generalitat de Catalunya s'han apressat a mostrar la seva preocupació per una resolució que és un precedent del que probablement passarà amb la Llei Catalana de Comerç Interior. El director general de Comerç de la Generalitat, Enric Gras, advertí que aquesta resolució podia afectar l'equilibri del mercat, però recordà que les votacions "han estat molt justes i no és descartable que hi pugui haver una sentència a favor de la llei catalana". Pel secretari general de la CCC, Àngel Fraile, "els comerciants considerem bona la llei catalana, és més, és un dret de les comunitats autònomes de regular aquests aspectes tal i com ha dit la CE i el Tribunal d'Estrasburg. Però si també s'anul·la la llei catalana, caldrà que el nou govern reguli els horaris comercials". En aquest mateix sentit s'expressà l'Agrupació de Botiguers i Comerciants, que considera com a prioritària l'aprovació d'una llei de comerç estatal. Però no tothom està patint. L'Associació de Forners i Pastissers Artesans de Catalunya (AFOPAC) i l'Associació Nacional de Grans Empreses de Distribució (ANGED), s'han mostrat satisfets per la sentència. A més, l'ANGED ha demanat a la Generalitat poder superar les 60 hores establertes a la llei catalana, per fer-ne 66 els grans magatzems i 72 els hipermercats, a la qual cosa s'hi oposen l'ABC i la CCC.

Però no havien passat ni cinc dies que el registre de les Corts Espanyoles donava entrada a un projecte de Llei de Comerç Interior portat per Convergència i Unió. La intenció del grup parlamentari de Miquel Roca és establir una llei que reguli un ampli ventall dels aspectes comercials a imatge de la normativa catalana. L'articulat abraça des de la venda en rebaixes, tipus de venda, a qui pertoqueu les competències per regularitzar el comerç, la necessitat d'un registre, i fins i tot les Fires. Una nova llei que, en el cas de ser aprovada, anul·laria el Decret Boyer del 85 en els temes de comerç i aturaria el recurs presentat l'any passat contra la llei catalana.

Però principalment, el projecte de llei planteja dues qüestions fonamentals, una política i l'altra econòmica. La primera és que les comunitats autònomes amb competències són les encarregades de regular

L'horari de tancament enfronta grans i petits comerços.

D. UMBERT

els horaris comercials i altres temes i la segona és que planteja un seguit de mesures econòmiques dirigides a cercar un equilibri per un sistema comercial més racionalitzat. Igual que la llei catalana, aquest projecte demostra una actitud i una voluntat molt proteccionista pel petit i mitjà comerç; sobretot per la limitació horària i les restriccions a la instal·lació de noves grans superfícies en territori estatal. Les influències que han provocat un articulat d'aquestes característiques cal cercar-les en tres factors: el tancament de molts comerços en els darrers anys, l'augment dels impostos sobretot pel sistema de mòduls de l'IAE i per l'onada europea que està reconsiderant aprovar la instal·lació de noves grans superfícies.

Sobre aquest darrer element és prou significativa la situació francesa. El govern de Balladur s'ha adonat dels terribles efectes sobre el petit comerç que poden provocar les 1.800 grans superfícies que hi ha actualment a França, i n'ha paralitzat les concessions. Als hipermercats francesos, no els interessa gens una llei com la que es presenta a l'estat espanyol, on ja han fet un desplegament considerable, més per la manca de competència local. Aquest canvi a França, la situació precària dels botiguers i comerciants i les possibilitats d'influència de CIU en el nou govern fa preveure que el projecte s'aprovarà sense gaires dificultats.

El comerç català no ha fet esperar les seves mostres de suport al projecte de llei.

La CCC, que agrupa un 80% del petit i mitjà comerç ha agraït al grup de CIU el compliment del que era una promesa electoral. El president de la CCC, Miquel Àngel Fraile, considera molt important "l'existència d'un ministre del Comerç i el suport al projecte de llei significarien que realment l'estat es comença a preocupar pel comerç interior i pels petits i mitjans comerciants. Es més, a Galícia, al País Basc, al País Valencià i al Principat governen quatre partits diferents, i tots han regulat el comerç interior. Amb tot, des del govern estatal sempre s'havia rebutjat. Ara, però, pot haver-hi un canvi d'actitud". Per Àngel Fraile la llei anirà bé perquè a la resta de l'estat hi ha desequilibris molt més forts que a Catalunya, "aquí l'estructura comercial és molt més dinàmica i agressiva i els hipermercats es troben amb més competència, per això tendeixen a implantar-se més a zones com Andalusia".

Pel president de l'ABC, Joan Parcerisa, es tracta d'un gran pas, "s'acompleix el que hem estat dient durant tant de temps, sobretot per l'esperit oberturista i perquè recorda la potestat de les comunitats autònomes". A més, per aquest directiu, l'ABC "és un senyal de maduresa, de seny català. Creiem que per arribar a un equilibri entre petits i grans cal que tothom cedeixi una mica i així evitar les disbauxes que hi ha a la resta de l'estat... penso que l'acord i el diàleg que hi ha a Catalunya significa un mirall per Espanya". Tot i aquesta bona acollida inicial, per Joan Parcerisa "hi ha alguns elements com el nombre de diumenges a obrir durant l'any que creiem que cal parlar-los en cada cas concret".

En aquesta mateixa línia de felicitació pel projecte també hi ha la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC). Segons el seu president, Agustí Contijoch, "podem fer-ne una primera valoració positiva, ja que s'assembla molt a la llei catalana i perquè posa cauteles respecte les grans superfícies i les ralentitza. A més, deixa clar el paper de les comunitats autònomes". Un altre fet que destaca Contijoch és "la referència a la inscripció registral i a l'arbitratge i mediació tant per l'empresa com pel consumidor". Però no tots els sectors del comerç tenen la mateixa opinió, l'AFOPAC reclama que el sector dels forns i pastissers tinguin una legislació pròpia per tot l'estat, ja que "les característiques del sector necessiten una contemplació apart", ha dit el president de l'associació, Enric Àlvarez.

Oriol Cortacans

Igual que en els països del nostre entorn econòmic, el pes del petit i mitjà comerç tradicional al nostre país és molt important.

RAFA GIL

setmanals han contribuït de manera determinant a l'èxit de les botigues *discount* —d'ofertes— amb preus particularment baixos.

Quant a la freqüència de compra, l'estudi destaca que els clients dels supermercats i dels petits comerços tenen tendència a anar més aviat diverses vegades per setmana a aquests punts de venda. Als hipermercats, per contra, ho fan una sola vegada setmanal i en ocasions les visites es fan més espaciades. Però, malgrat tot, els hipermercats atrauen més públic que les altres alternatives de compra. A més dels preus baixos i l'àmplia oferta de productes, la incorporació del pagament mitjançant targetes de crèdit també ha contribuït a incrementar el públic en els grans hipermercats respecte al petit i mitjà comerç.

No obstant, tots aquests tipus de desavantatges del petit comerç davant dels hipermercats no actuen amb la mateixa incidència. Una enquesta sobre la situació del comerç interior espanyol, elaborada recentment per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), demostra que el sector de l'alimentació és el que ha patit un major descens de negoci en els últims anys amb una baixada de les vendes globals d'aproximadament un 30%. La resta es porta més bé. Les tendes de vestits, per exemple, han incrementat globalment un 20% el seu volum de negoci.

Malgrat això, la preocupació dels empresaris pel futur del comerç interior amb la

forta competència dels hipermercats i supermercats és cada dia més gran. El malestar ha arribat a les més elevades esferes de l'Europa comunitària. En aquest sentit, des de Brussel·les s'acaba de donar publicitat a un sondeig detallat sobre l'evolució futura del sector en la CE. Les primeres conclusions anuncien grans canvis en els hàbits dels consumidors, que repercutiran de manera fonamental en tots els comerços. L'increment de famílies amb un nombre de membres cada vegada més reduït provocarà un important augment del volum d'operacions minoristes i reduirà, alhora, el valor mitjà d'aquestes operacions. D'altra banda, també es profetitza que la proporció de la població major de trenta-cinc anys augmentarà, mentre que disminuirà la població menor d'aquesta edat. El fet que les persones més madures tinguin necessitats de consum i hàbits de compra molt diferents als dels més joves farà que el comerç minorista s'adapte a les noves exigències amb un augment de serveis complementaris, com ara el repartiment de les compres a domicili.

Altres factors que afectaran el canvi d'orientació del comerç són l'increment de l'individualisme, la millora de l'educació i l'elevació del nivell cultural, sobretot de la mestressa de casa, que exigiran una oferta específica de productes cada vegada de major qualitat.

L'hora Europea

El sector de la distribució contribueix amb un 13% en el PIB dels estats membres de la CE. És un dels principals sectors pel que fa a la creació de mà d'obra, amb un 14% de la població activa de l'Europa comunitària. En l'àmbit de la CE, el sector no compta amb una estructura uniforme en tots els estats membres. A l'estat espanyol i a Itàlia, per exemple, predomina el petit comerç independent, mentre que al Regne Unit, Alemanya o Dinamarca el sector està més integrat, amb més xarxes i sucursals. Més de 3,2 milions d'empreses assumeixen el servei de la distribució dins de l'àmbit de la CE. Quatre països agrupen el 65% d'aquesta xifra. Itàlia és capdavantera, amb més de 930.000 empreses, seguida de l'estat espanyol i França, amb unes 450.000, i d'Alemanya amb 400.000 botigues aproximadament.

La taxa d'ocupació se situa al voltant dels 8 milions de persones, un elevat percentatge dels quals són treballadors autònoms.

El punt conflictiu dels horaris, ara en el centre de la polèmica de comerç valencià, es pot interpretar de diferents maneres. A França els hipermercats han desafiat durant molts anys la llei obrint els diumenges i dies festius. L'administració ha actuat amb multes i ha aconseguit en l'actualitat homologar la llei que prohibeix obrir els comerços diumenges i festius, excepte hipermercats i tendes de comestibles. No obstant i en compensació a l'obertura dels dies festius, els establiments francesos d'aquests subsectors tenen per llei reconegut el dilluns com dia lliure. Els altres governs de països de la CE que han prohibit totalment obrir en dies no laborables són Alemanya, Regne Unit, Itàlia, Holanda, Bèlgica i Grècia. Els governs tolerants són França, Espanya, Dinamarca, Portugal, Irlanda i Luxemburg. Les legislacions vigents a Catalunya i al País Valencià contra les quals s'ha pronunciat el Tribunal Constitucional preveuen un temps total d'obertura de comerç no superior a les 60 hores, però no especifiquen quines han de ser les hores d'obertura i les de tancament dels establiments. No obstant això, la majoria d'aquestes botigues tanquen dues hores a migdia, cosa que no passa en cap altre país.

Ignasi Pellicer

I. P.